

De shortlist van kandidaten 2004 voor de Meester Kackadorisprijs

Uit een flink aantal aanmeldingen heeft de jury van de Meester Kackadorisprijs 2004 de volgende shortlist van acht kandidaten vastgesteld, die in alfabetische volgorde hieronder kort worden geïntroduceerd. De prijs is, zoals bekend, bestemd voor ‘instellingen, personen of ondernemingen die in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de verspreiding in daad, woord of geschrift van de kwakzalverij in Nederland’ (voor het complete reglement zie NTtdK, juni 2003, p. 1-2).

Vorig jaar viel de prijs ten deel aan de grote ziektekostenverzekeraar Zilveren Kruis Achmea. De acht genomineerden zijn inmiddels per brief op de hoogte gesteld van hun kandidatuur. Op zaterdag 23 oktober 2004 zal, voorafgaand aan het symposium, de winnaar worden bekend gemaakt, waarna deze – indien aanwezig – in de gelegenheid zal worden gesteld een kort dankwoord uit te spreken.

Wellicht zijn sommige leden teleurgesteld, nu zij niet de door hen aangedragen kandidaat op de shortlist zien prijken. De jury laat weten dat het opnieuw nomineren van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde tekort zou doen aan de inspanningen in die kring om de KNMvD-Werkgroep Veterinaire Homeopathie ten grave te dragen. Het gaat weliswaar tergend langzaam, maar de jury rekent er nog steeds op dat deze poging binnenkort zal slagen. Ook de redactie van *Medisch Contact* werd herhaaldelijk genoemd, wegens het plaatsen van kwakzalversadvertenties en het opnemen van verwarde brieven en artikelen van alternatieve artsen. Er prijkte dit jaar zelfs een keer een *fullblown* kwakzalfster op de cover van het blad, maar er staat vooralsnog teveel van goede kwaliteit tegenover om *Medisch Contact* te nomineren. Ook de dubbelhartige houding van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Pharmacie, die veel ergernis bij onze leden opwekt wegens de verkoop van homeopathica door vrijwel alle apothekers van Nederland en die recent zelfs een apotheker in het hoofdbestuur opnam die welwillend staat ten opzichte van de homeopathie, was voor de jury vooralsnog geen reden voor nominatie.

Paul van Dijk • De Bommelse huisarts en voorheen acupuncturist Paul van Dijk is de

schrijver van het compendium *Geneeswijzen in Nederland*, waarin meer dan 400 alternatieve behandelmethoden en leefwijzen worden beschreven, compleet met een overzicht van de kosten en de adressen van alternatieve organisaties. In 2003 zag de negende editie het licht, bij uitgeverij Ankh Hermes natuurlijk. Van Dijk pretendeert objectief te zijn door zonder een spoor van kritiek of relativering bijna 700 pagina's lang alle mogelijke vormen van kwakzalverij te beschrijven. Het werk dat overigens nogal wat onjuistheden bevat, doet sterk aan reclame denken en de auteur ontpopt zich als spreekbuis van de verzamelde kwakzalvers van Nederland. Voor patiënten die behoefte hebben aan correcte voorlichting over behandel mogelijkheden buiten het reguliere circuit is dit zeer misleidend.

De Faculteit der Farmaceutische Wetenschappen van de Universiteit van Utrecht • De Universiteit Utrecht biedt sinds kort derdejaars farmaciëstudenten het keuzevak homeopathie en fytotherapie aan. De studenten kunnen zich dan, in een blok dat vier weken duurt, verdiepen in de achtergronden en toepassingen van kruiden- en homeopathische geneesmiddelen. Daarbij 'staat onderzoek naar kwaliteit, veiligheid en werkzaamheid centraal'. De faculteit, die beweert 'innovatief onderwijs' te verzorgen en 'hoogwaardig funderend wetenschappelijk onderzoek' te verrichten, laat zich echter ook inspireren door 'vraagstellingen vanuit de maatschappij'. Vandaar de mogelijkheid om het keuzevak homeopathie en fytotherapie te volgen. Dit zou goed aansluiten op de beroepspraktijk: een apotheker dient een patiënt te allen tijde goed te kunnen adviseren, ook als het gaat om alternatieve geneesmiddelen. Het de-

vies van een aldus in Utrecht opgeleide apotheker zal mogelijk dan ook niet langer 'U vraagt en wij draaien' luiden maar 'U vraagt en wij schudden'.

Jurriaan Kamp • De heer Kamp, van oorsprong een economisch journalist, is oprichter en hoofdredacteur van het maandblad *Ode*, een tijdschrift dat pretendeert een 'onafhankelijk opinietijdschrift te zijn over mensen en ideeën die de wereld veranderen'. Het bundelt 'het nieuwe denken en signaleert nieuwe ontwikkelingen'. Dit blijkt in de praktijk onder meer te betekenen dat in *Ode* kritiekloos talrijke genezers uit de alternatieve hoek aan het woord worden gelaten, die allerlei onzinnigs op het gebied van de geneeskunde beweren. Het standpunt van de redactie is duidelijk: 'In grote delen van de wereld is de belangstelling voor alternatieve en complementaire therapieën, die vooral een rustiger en gematigder leven voorstaan, sterk groeiende'. In een aantal Westerse landen komt het zelfs voor dat er meer interesse bestaat voor deze vorm van genezen dan voor de reguliere geneeskunde, zo zegt het blad. In de ogen van *Ode* is dit allerm minst verwonderlijk, aangezien 'voor een reeks aan aandoeningen de conventionele medische wetenschap vooral teleurstelling en desillusie biedt'. Het blad wordt mogelijk gemaakt doordat een in de reclame rijk geworden miljonair geld erin pompt, zoals destijds Ronald- Jan Heijn deed in Oibio.

De Mondriaan Onderwijsgroep • De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft bij verschillende gelegenheden haar verontrusting uitgesproken over de kwalijke ontwikkeling dat binnen de beroepsgroep van verplegenden en verzorgenden zoveel aandacht wordt besteed aan 'complementaire' behandelwijzen. Er hoort geen onderwijs te worden gegeven in behandelingen die zijn gebaseerd op geloofsartikelen, of het nu onderwijs aan artsen of aan verpleegkundigen is.

De VtdK kijkt dan ook al geruime tijd met argusogen naar de activiteiten van de Mondriaan Onderwijsgroep, uit Den Haag. De Mondriaan-groep verzorgt een 'basiscursus' complementaire zorg voor verplegenden en verzorgenden. In het cursuspakket is plaats ingeruimd o.a. voor kruidentoeepassingen en aromatherapie. Door in een onderwijspakket behandelingen aan te bieden voor de werkzaamheid waarvan geen enkel bewijs bestaat, legitimeert de Mondriaan Onderwijsgroep de kwakzalverij en draagt hij bij aan misleiding van en door verplegend personeel.

De Nederlandse Maatschappij voor Tandheelkunde • De NMT is in 2003 door de VtdK indringend geconfronteerd met een aantal praktijken en opvattingen van de tandartsen die zijn verenigd in de Nederlandse Vereniging voor Biologische Tandheelkunde. In die kring wordt o.a. beweerd dat (1) amalgaam een groot gif is dat al aan duizenden mensen het leven heeft gekost, dat (2) amalgaam kan leiden tot onvruchtbaarheid, de ziekte van Crohn, nierziekte, zelfmoord etc., dat (3) elektro-acupunctuur een betrouwbare vorm van orgaandiagnostiek is en dat (4) homeopathie een effectieve geneeswijze is. De NMT, die in haar gedragsregels (5) stelt dat haar leden kunnen worden getoetst op 'deskundigheid, doelmatigheid, patiëntgerichtheid en zorgvuldigheid', liet ons weten dat 'de opvattingen van de biologische tandheelkunde niet a priori onverenigbaar zijn met de doelstellingen van de NMT'. Dit ondanks het welbekende feit dat er aan de gebiten van honderden Nederlanders grote schade is toegebracht door het op ondeugdelijke gronden verwijderen van amalgaam.

Tineke de Nooy • Mevrouw de Nooy is in de jaren '60 begonnen als discjockey bij de piratenzender Veronica en is later werkzaam geweest als televisiepresentatrice en -regisseuse bij RTL4. Een van haar bekendste televisieprogramma's was Tineke en de paranormale wereld. Zij liet daarin niet alleen een keur aan binnen- en buitenlandse mediums en paragnosten opdraven, maar ook een Oosterse sekteleider als Sai Baba. Dankzij haar is met name Jomanda, het 'genezend medium' uit Tiel, beroemd geworden. Hoewel mevrouw de Nooy zich met grote regelmaat in de diverse media heeft omschreven als een kritisch persoon die echt niet zomaar alles geloofde, spraken haar televisieprogramma's volstrekt andere taal. Sinds kort heeft Mevrouw de Nooy haar naam via Tell Sellverbonden aan de Biostabil 2000, een hangertje dat is uitgevonden door de in Godlinze woonachtige Italiaan Bruno Santanera. Het magische hangertje bevat een magneetje dat niet alleen een helende werking zou hebben, maar dat ook preventief werkt. De Reclame Code Commissie heeft het duo onlangs om deze onzin op de vingers getikt. Intussen zijn al duizenden Nederlanders hun goede geld kwijt geraakt aan dit kwakzalversproduct.

Prescan • Prescan is een bemiddelingsbureau in Enschede, dat met wekelijkse advertenties in dagbladen en glossy's mensen werft voor preventief medisch onderzoek. Dit wordt uitge-

voerd in twee Duitse ziekenhuizen dmv moderne scanapparatuur. Iedereen kan er terecht, mits hij betaalt. Een 'total bodyscan' kost € 1290, maar er zijn ook kleinere pakketten en zelfs abonnementen mogelijk.

Het onderzoek wordt vergeleken met de 'APK-beurt van uw auto'. Met het cliché 'Voorkomen is beter dan genezen!' tracht men iedere ethische verontwaardiging in de kiem te smoren.

De reguliere medische wetenschap wijst deze screeningpraktijken af, omdat ze overbodig en vaak schadelijk zijn. Vele van de afwijkingen die worden gevonden behoeven niet te worden behandeld of kunnen niet worden behandeld. Daarom benadrukt Prescan vooral hoe prettig het voor de patiënt is om te horen dat hem niets mankeert. Echter..., 80% van de bevolking heeft op een gegeven moment wel een klacht. Er lijkt door Prescan een goudmijn te zijn aan-geboord.

Hans Wiegel • De heer Wiegel is voorzitter van de Zorgverzekeraars Nederland en wordt verondersteld leiding te geven aan de verenigde ziektekostenverzekeraars. Zoals uit de uitverkiezing van Achmea tot winnaar van de Mees-

ter Kackadorisprijs 2003 al bleek, vormen de ziektekostenverzekeraars een groep die zich, door deze nutteloze vormen van hulpverlening onbekommerd op te nemen in hun verzekeringspakketten, in ernstige mate schuldig maakt aan het bevorderen van de kwakzalverij. Nu het basispakket in 2004 verder is verschaald, zijn vele burgers voor het verzekeren van bewezen, effectieve, zorg aangewezen op aanvullende fondsen of uitgebreidere particuliere pakketten. Daarin zijn onontkoombaar ook allerlei kwakzalverijen als homeopathie, acupunctuur, chiropractie en antroposofische geneeswijzen ondergebracht. Ondanks ons aandringen bleek Wiegel niet bereid om zijn achterban op te roepen tot het elimineren van die kwakzalverij uit de verzekeringspakketten. Daarmee geeft hij blijk van een ernstig gebrek aan moreel leiderschap en van minachting voor de doelmatigheidsaspecten van onze gezondheidszorg. ●